

Φωτεινή Φραγκούλη

«Τα ρεαλιστικά της κείμενα, με μια γλώσσα θεατρική, αναμετρώζαν τα παιδιά ως ξεχωριστές οντότητες και καλλιεργούσαν έμμεσα την πολιτική σκέψη. Και μόνο το μυθιστόρημά της "Νινέτ" αρκούσε για να την καταξιώσει. Αγαπήθηκε πολύ από τα παιδιά και της άξιζε».

Ελλην Παππά

«Η αφήγηση της Σαρή ούτε δραματοποιεί ούτε μυθοποιεί ούτε εξάπτει ούτε "πάθη" αναμολαεύει. Λέει απλά στα παιδιά την πρώτη εθνική αλήθεια - πως η ανεξαρτησία είναι πολύτιμο αγαθό».

ΖΩΡΖ ΣΑΡΗ

«Οι συγγραφείς γράφουν για

Η αγαπημένη συγγραφέας των «Στενών παπουτσιών» και της «Νινέτ», που εισήγαγε πολιτικά και ιστορικά θέματα-ταμπού στα νεανικά βιβλία, «έφυγε» το πρωί του Σαββάτου, σε ηλικία 87 ετών

ΓΡΑΦΕΙ Η ΔΗΜΗΤΡΑ ΡΟΥΜΠΟΥΛΑ
dirouboula@pegasus.gr

Η πολιτική σκέψη, ο κοινωνικός προβληματισμός, συγκλονιστικά ιστορικά γεγονότα, όπως ο εμφύλιος ή η επταετία -ταμπού για την παιδική ηλικία-, έπαιξαν να αποτελούν θέματα βιβλίων μόνο για ενήλικους, μετά τη Ζωρζ Σαρή. Η αγαπημένη συγγραφέας μικρών και μεγάλων υπήρξε, όπως και η αδελφική φίλη της Άλκη Ζέν, πρωτοπόρα σε αυτόν τον τομέα, καθώς εισήγαγε πολιτικά και ιστορικά θέματα σε βιβλία για παιδιά και γι' αυτό σφράγισε με το πλούσιο έργο της τη σύγχρονη παιδική λογοτεχνία. Το μέγεθος της προσφοράς της καθιστά την απώλειά της ακόμη μεγαλύτερη.

Η είδηση του θανάτου της, το Σάββατο το πρωί, σε ηλικία 87 ετών, συγκλόνισε όσους, και είναι πολλοί, αναπράρθηκαν πνευματικά με τα βιβλία της από τη δεκαετία του '70 κι έπειτα.

Η κηδεία της θα γίνει αύριο, στις 11 π.μ. στο Α΄ Νεκροταφείο

Η Ζωρζ Σαρή, την οποία θα αποαιρετούμε αύριο Τρίτη, στις 11 το πρωί, από το Α΄ Νεκροταφείο, υπήρξε πολυγραφώτατη, πολυδιαβασμένη και λατρεμένη από μικρούς και μεγάλους. Είχε φανατικό κοινό, που έβρισκε καταφύγιο στα βιβλία της. Γιατί η συγγραφέας των «Στενών παπουτσιών» και της «Νινέτ» δεν είχε μια τυπική σχέση με τον αναγνώστη. «Εκπαιξε» μια προσωπική σχέση μαζί του, πηγαίνοντας μέχρι πριν από λίγα χρόνια σε εκδηλώσεις και σε σχολεία σ' όλη την Ελλάδα, παραλαμβάνοντας εκατοντάδες γράμματα αναγνωστών και απαντώντας τους.

«Οι αναγνώστες της Ζωρζ, γνωρίζοντάς την πλέον αρκετά καλά, την αναζητούν συνεχώς στα βιβλία της προσπαθώντας να διακρίνουν την αληθοφάνεια στις ιστορίες της, να ταυτοποιήσουν τους χαρακτήρες της και ενώσουν τα κομμάτια ενός παζλ, που όπως φαίνεται αποτελεί τον «χορό της ζωής της»», έχει γράψει η φιλόλογος Χρύσα Κουράκη.

Η ίδια η Ζωρζ Σαρή δεν έκρυβε τον βιομηατικό και αυτοβιογραφικό χαρακτήρα των βιβλίων της: «Οι συγγραφείς γράφουν πριν απ' όλα για τον

εαυτό τους, για να εκφραστούν οι ίδιοι πριν απ' όλα, για να σωθούν».

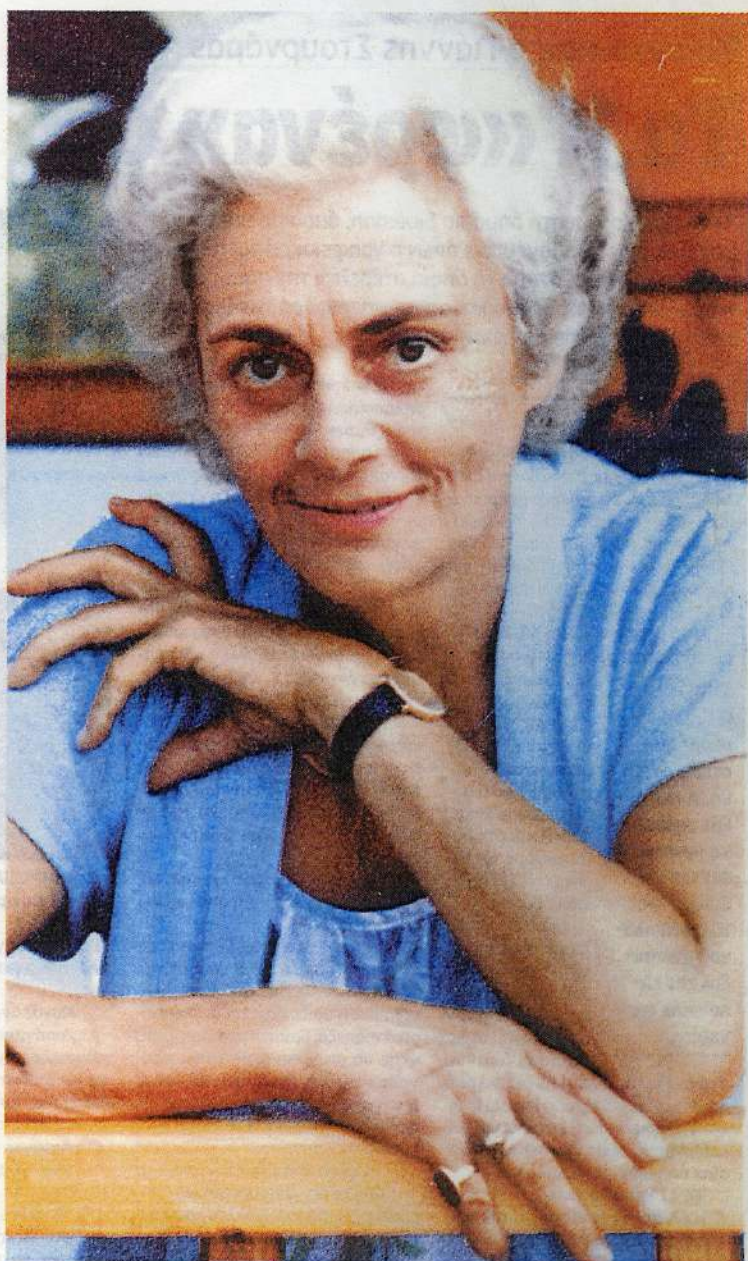
Οι ήρωές της είναι άνθρωποι, ζουν σε καθημερινές συνθήκες και μάχονται με τα προβλήματα της ζωής. Περιγράφει τις ζωές τους με απλό ύφος, με αμεσότητα και ευαισθησία, χωρίς διδακτισμό. Κατείχε την τέχνη να μιλήσει στο σύγχρονο παιδί με έντιμο τρόπο και αλήθεια. Η σημαντικότερη προσφορά της είναι η ουσιαστική συμβολή της στη στροφή που σημειώθηκε στην παιδική και νεανική λογοτεχνία γύρω στη δεκαετία του '70.

Αρνήθηκε τον ηθικοπλαστικό διδακτισμό και το προστατευτικό ύφος και προέβαλε τους ρεαλιστικούς της ήρωες, βγαλμένους από την ίδια τη ζωή. Τα περισσότερα βιβλία της περιέχουν αυτοβιογραφικά στοιχεία, περιστατικά και καταστάσεις που βίωσε η ίδια, μεταπλάθοντάς τα και δίνοντάς τους καινούργια υπόσταση.

«Τα μυθιστορημά μου τα πιστεύω περιπετειώδη, μια και η ζωή είναι μια «περίπετεια», οπότε αναγκαστικά πολιτικά, κοινωνικά κι ιστορικά», είχε πει. Ωστόσο, αν και εισήγαγε πολιτικά και ιστορικά θέματα στα βιβλία της -το αριστούργημά της «Νινέτ» εξελίσσεται με φρόντο καίρια ιστορικά γεγονότα (Οκτωβριανή επανάσταση, Μικρασιατική καταστροφή, δικτατορία του Μεταξά) ή «Τα γενέθλια» αναφέρονται στα σκοτεινά χρόνια της επταετίας - ασχολήθηκε με μια μεγάλη γκάμα θεμάτων: ανθρώπινες σχέσεις, φιλία, πρώτα ερωτικά σκιρτήματα, ήθη και έθημα της Ελλάδας.

Το πρώτο της βιβλίο εκδόθηκε το 1969 και είναι ο «Θησαυρός της Βαγίας» που διαβάζεται ακόμη, για να ακολουθήσει ένας τεράστιος ποσοτικός και ποιητικός πλούτος: 17 μυθιστορήματα (επίσης, Το ψέμα, Κόκκινη κλωστή δεμένη, Οι νικητές, Ε.Π., Ο χορός της ζωής κ.ά.), μια νουβέλα (Η αναπαροχή), ένα θεατρικό (Το τρακ), 7 βιβλία για μικρά παιδιά (Το γαϊτανάκι, Η κυρία Κλοκλόκ, Ο Τοτός και η Τοτίνα, Η πολυλογού, Ο Αρλεκίνος κ.ά.) και πολλές μεταφράσεις (Ιονέσκο, Σιμόν ντε Μπουαρά, Ανρί Τρουαγιά, Ιούλιος Βερν κ.ά.).

Η Ζωρζ Σαρή ευτύχησε να δει πολλές επανεκδόσεις, διακρίσεις - Κρατικό Βραβείο Παιδικού Λογοτεχνικού Βιβλίου 1994, Βραβείο του Κύκλου Ελληνικού Παιδικού Βιβλίου 1999, υποψηφιότητα για το Βραβείο Αντερσεν το 1988 και πάνω απ' όλα εκτίμηση και αγάπη από τους αναγνώστες.

Η Ζωρζ Σαρή σφράγισε με το πλούσιο έργο της τη σύγχρονη παιδική λογοτεχνία

Αντα Κατσίκη-Γκίβαλου

«Η "Νινέτ" δεν αποτελεί μόνον την κορύφωση της μακράς συγγραφικής πορείας της Σαρρή, η οποία θέλγει τους αναγνώστες με εξαιρετα και καινοτόμα δείγματα αισθητικά καταξιωμένης παιδικής λογοτεχνίας, αλλά είναι και ένα από τα καλύτερα μυθιστορήματα της νεοελληνικής λογοτεχνίας».

Αλκη Ζέη

«Για μένα είναι μεγάλος πόνος, γιατί από 12 χρόνων είμαστε ακώριστες, κι όταν χωρίζαμε, εγώ για τη Ρωσία, εκείνη για τη Γαλλία, πάντα βρίσκαμε τρόπους να συνεννοηθούμε. Η συμφωνία μας, μικρές, ήταν εκείνη να γίνει πθοποιός κι εγώ συγγραφέας. Μου την έσκασε. Θα μου φανεί πολύ άδεια η θέση της».

Χρύσα Κουράκη

«Με τα έργα της αποτέλεσε μία από τους πρώτους συγγραφείς που οδήγησαν στην απομάκρυνση της ελληνικής παιδικής λογοτεχνίας από τα πρότυπα του 19ου αιώνα, στα οποία κυριαρχούσε το προστατευτικό ύφος, ο ηθικοπλαστικός διδακτισμός και η προβολή ενός ιδεατού κόσμου».

να σωθούν...»

Με τον Γιώργο Μοσχίδη, στην ταινία του Παντελή Βούλγαρη, «Happy day»

Πάνω, με τον Σταύρο Παράβα στους «Απομακούς». Αριστερά: Είχε πάντα φανατικό κοινό...

Η ΖΩΗ ΤΗΣ

Ηθοποιός και αγωνίστρια της Εθνικής Αντίστασης

«Από την ώρα που άρχισα να γράφω για παιδιά συνέχισα να είμαι νέα», έλεγε ακόμη και σε μεγάλη ηλικία η Ζωρζ Σαρρή, αυτή η αγωνίστρια, η σεμνή, γελαστή, ευγενική, κυρία με τα όλα της, γυναίκα. Γεννημένη το 1925 στην Αθήνα, από Γαλλίδα μητέρα και Έλληνα πατέρα, στράφηκε αρχικά στο θέατρο, φοιτώντας στη Δραματική Σχολή του Δημήτρη Ροντίρη κατά τη διάρκεια μάλιστα της γερμανικής κατοχής.

Αργότερα, στο Παρίσι, όπου αυτοεξορίστηκε το 1947, συνέχισε να παρακολουθεί μαθήματα υποκριτικής στη σχολή του Σαρλ Ντιλέν. Τότε παντρεύτηκε τον Αιγυπτιακό χειρουργό Μάρκελο Καρακώστα, με τον οποίο απέκτησε δύο παιδιά. Η κόρη της Μελίνα Καρακώστα, συγγραφέας, μεταφράστρια και μουσικός, έφυγε απροσδόκητα από τη ζωή τον Οκτώβριο του 2007, κατά τη διάρκεια πρόβας μουσικής παράστασης του Θάνου Μικρούτσικου, στο Μέγαρο Μουσικής, βυθίζοντας στη θλίψη τη Ζωρζ Σαρρή. Από τότε πραγματικά κατέρρευσε, όπως λένε οι στενοί της άνθρωποι.

Όταν, το 1962, επέστρεψε στην Ελλάδα έγινε επαγγελματίας ηθοποιός στο θέατρο και τον κινηματογράφο. Η αγάπη της για το θέατρο και το σινεμά την οδήγησαν σε

μαγικά μονοπάτια πριν ακόμη την κερδίσει η συγγραφή. Το ντεμπούτο της στο σινεμά ήταν το «Τελευταίο ψέμα» του Μιχάλη Κακογιάννη (1958). Οι κινηματογραφικές εμφανίσεις της ήταν λίγες, αλλά εκλεκτές. Μεταξύ άλλων στον «Άνθρωπο του τρένου» (1958) του Ντίνου Δημόπουλου, στη «Φαίδρα» (1962) του Ζυλ Ντασέν, στο «Εγκλημα στα παρασκήνια» (1962) του Ντίνου Κατσουρίδη, κερδίζοντας το βραβείο Β' γυναικείου ρόλου στο Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης.

Από την ώρα που άρχισα να γράφω για παιδιά, συνέχισα να είμαι νέα

Παρότι έγραφε το πρώτο της βιβλίο το 1969, αν και στο σχολείο δεν ήταν καλή στις εκθέσεις, όπως συχνά έλεγε, και φαινόταν η οριστική αφοσίωσή της

στο γράψιμο, συνέχισε να παίζει σε μερικές ταινίες και μετά τη χούντα: «Happy Day» (1976) και «Ελευθέριος Βενιζέλος» (1980) του Παντελή Βούλγαρη και «Γενέθλια πόλη» του Τάκη Παπαγιαννίδη.

Τελικά επέλεξε το γράψιμο, «γιατί ήταν μέσα στο σπινί», όπως έχει πει, και ήθελε να φροντίζει την οικογένειά της και συγχρόνως να γράφει στη γραφομηχανή της,

την οποία δεν αποχωρίστηκε ποτέ. Η θεατρικότητα στην ατμόσφαιρα των βιβλίων της είναι εμφανής. Η ίδια θεωρούσε ότι η ζωντάνια στα γραπτά της οφειλόταν στο ότι έγραφε και ταυτόχρονα «έπαιζε» θέατρο. Οι εκδοτικές επιτυχίες (κυρίως από τους εκδοτικούς οίκους «Κέδρος» και «Πατάκης») έρχονταν η μία μετά την άλλη, καθιερώθηκε στη συνείδηση του αναγνωστικού κοινού ως συγγραφέας, αναγνωρίστηκε ως τέτοια και λίγοι θυμούνταν πλέον τη θεατρική και κινηματογραφική διαδρομή της.

Το κεφάλαιο των αγώνων στη ζωή της Ζωρζ Σαρρή υπήρξε ξεχωριστό. Αγωνίστρια της Εθνικής Αντίστασης, μέλος της ΕΠΟΝ, μια γενναία αγωνίστρια που ποτέ δεν ξέχασε τις αρχές της και πάντα αγαπούσε τη ζωή. Στα Δεκεμβριανά τραυματίστηκε σοβαρά και λίγο έλειψε να χάσει το πόδι και το χέρι της, θυμάται η σενιτή της φίλη Αλκη Ζέη. «Όμως, έλεγε, εγώ θέλω να ζίσω».

Η Ζέη, συντετριμμένη για τον θάνατο της Ζωρζ Σαρρή, θυμάται επίσης την απέραντη χαρά που είχε νιώσει όταν τη συνάντησε στη Μόσχα, περί το '62, με τον θίασο του Ροντίρη. «Ήταν ένα γενναία κορίτσι. Όταν δινόταν κάπου, στην Αντίσταση κ.λπ., δινόταν με τη ψυχική της».

ΘΛΙΨΗ ΣΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΚΟΣΜΟ:

Θα τη θυμόμαστε ως μια πολυτάλαντη παρουσία

Τη θλίψη του για τον θάνατο της Ζωρζ Σαρρή εξέφρασε ο πολιτικός κόσμος της χώρας. «Σπουδαία γυναίκα» και «σύμβολο» την χαρακτηρίζει στη δήλωσή της η υπουργός Πολιτισμού και Τουρισμού Τατιάνα Καραπαναγιώτη. «Θα τη θυμόμαστε ως μια πολυτάλαντη παρουσία στα είδη της τέχνης, που με σεβασμό και ξεχωριστή ευαισθησία υπηρέτησε», δήλωσε ο υπεύθυνος Πολιτισμού της ΝΔ Θανάσιος Δαβάκης.

Τη βαθιά του θλίψη εξέφρασε ο ΣΥΡΙΖΑ «γι' αυτή που με τη λογοτεχνική της «σκούπα» σκούπιζε τη σκόνη των προκαταλήψεων από το μυαλό μας», ενώ ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ, Ευάγγελος Βενιζέλος, την χαρακτηρίζει «πολυσχιδή δημιουργό και αληθινά προοδευτικό άνθρωπο, γνήσιο τέκνο των ταραγμένων καιρών μέσα στους οποίους έζησε και δημιούργησε». Η Δημοκρατική Αριστερά υπογράμμισε τα πολιτικά, κοινωνικά και ιστορικά θέματα που εισήγαγε στα βιβλία της.

Τη θλίψη εξέφρασε και η Εταιρεία Συγγραφέων, ιδρυτικό μέλος της οποίας υπήρξε η Ζωρζ Σαρρή.

ΓΙΑ ΤΑ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΑ ΤΗΣ

«Δεν ήταν προμελετημένο το λογοτεχνικό μου ξεκίνημα»

«Ναι, είναι προσωπικά τα βιώματα των μυθιστορημάτων μου. Όμως η πανταχού πρωταγωνίστρια (εγώ) είναι το "κόλπο" για να μιλήσω για το ιστορικό παρελθόν της χώρας μου (Κατοχή, Αντίσταση, εμφύλιος, δικτατορία). Τα μυθιστορήματά μου τα πιστεύω περιπετειώδη, μια κι η ζωή είναι μια "περιπέτεια", οπότε αναγκαστικά πολιτικά, κοινωνικά και ιστορικά. Οι προθέσεις μου, γράφοντας, ήταν η δική μου ανακούφιση, για να μην πω τη λέξη "λύτρωση". Δεν ήταν προμελετημένο το λογοτεχνικό μου ξεκίνημα».

